

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

TRACTATUS SEXTUS.

DE LEGIBVS.

Ad quaestionem 90. D. Thomæ, usque ad 109.

P R Æ F A T I O.

NOLVI (AMICE LECTOR) ut in nostra Theologia, velut in integro corpore, hanc de legibus partem desiderares, quam ego sæpius in plurimis Theologis desideravi, quos prope exleges dixerim, quod hanc de legibus tractationem prætermiserim; quibus utilius nihil ad humanam vitam officia instituenda, aut necessarium magis esse potest; qua, ut Tullius voluit, instar nervorum & sanguinis per membra effusi, Rempublicam servant; imò & quibus universa hæc rerum omnium series regitur & constat. Neque enim singulis solum hominibus, aut rebus publicis impositas esse leges existimandum est; cum ipsa rerum, elementorum, calorumq;

ompages, quam universum & mundum dicimus, ita positas servatisq; legibus constat, ut verissime dici possit, quod de rebus publicis Aristoteles scripsit, earum salutem in legibus constitutam esse. Cum Deus prima mundi fundamenta jaceret, & immensam hanc corporum molem, velut extensam lineam, ut loquitur Scriptura, metiretur, legimus positam legem aquis ne transirent fines suos: nec aliud mensura, numerus, pondusq; rerum significant, quam æternam illam legem, que omnia in ordinem cogit, res ad suos fines dirigit, ac rebus modum imponit. Quid enim putes iratum turbarumq; mare demulcere, ut quidam dixit, retardare, aut frangere, dum immensis aquarum voluminibus, quas procella, tempestateq; sonora excitant & impellunt, naufragium terræ minatur? Hac impressa histori scriptaque lege coercetur, eamq; legem veritum, ut è Parisiis quidam dixit, mare primum in histore, curvatisq; fluctibus, termini positorem adorat. Sed quid de calorum motibus, varietate temporum, immutabili ordine recurrentium dicam? Utinam tam obtemperaret homo legi sibi insita, quam res inanimatas & solius Dei imperii capaces, positas sibi legibus parent. Nec verò ita suo arbitrio hominem relictum esse censendum est, ut nullis eum natura doceat legibus, honesta, virtuti & rationi consentanea prosequi, & prava devitare. Habet homo innatam nec ignotam sibi legem, inquit Bernardus, qua faciendæ & prosequendæ demonstrat, & qua his contraria prohibet. Hanc legem Tullius summæ eloquentiæ explicuit, & ut Lactantius referenti visum est, penè divinâ voce depinxit. Est quidem (inquit Tullius) vera lex, recta ratio, naturæ congrua, diffusa per omnes, constans, sempiterna, quæ vocat ad officium jubendo, verando à fraude deterreat. Huic legi nec prorogari fas est: neque derogari aliquid licet; nec tota abrogari potest. Nec verò per senatum, aut per populum solvi hæc lege possumus: nec est querendus explanator aut interpret alius. Non erit alia lex Romæ, alia Athenis, & alia nunc, alia posthac: Sed & omnes gentes, & omni tempore, una lex & sempiterna & immutabilis continebit: unusq; erit communis quasi magister & imperator omnium Deus; ille legis hujus inventor, disceptator, & lator. Hæc sane egregia legis natura, impressæ mortalium omnium animis, explicatio & commendatio. Verum præter eam naturæ legem vel inditam homini rationis capaci, vel impressam creaturis, omnis sensus & rationis expertibus; aliis inter homines à sapientibus promulgari leges necesse fuit, ad societatem hominum tuendam, ad instituendum regimen, ad suum cuique jus servandum, & improborum hominum potulantiam coercendam. Nam quod probos attinet, justo non est lex posita, & ut Aristoteles inquit, politus & liberalis homo, ita animo affectus est, ut tibi lex esse velit. Etenim nihil sapius de his naturali lege statuitur, quæ in variis casibus, negotiis, casibusq; accidunt, de quibus sententia ferenda est: nec præterea omnium hominum arbitrius permittendum fuerat, ut de his rebus staterent, & judicium ferrent, cum solent variis affectibus duci, à quibus in eadem re, non eadem sapius judicia proficiscerentur. Rectè enim T. Livius dixit, hominem esse à quo impetres, ubi jus ubi injuria; esse gratiæ locum, esse beneficium; & irasci & ignoscere posse; inter amicum & inimicum discrimen esse. Igitur constituendæ leges erant, firmæ, immutabiles, quibus in causa pari, eadem vel supplicia vel præmia decernerentur. Unde legem dixit, idem historiarum scriptor, rem surdam, & inexorabilem esse, salubriorem, melioremq; inopi, quam potenti, nihil laxamenti ac veniæ habere, si modum excesseris. Sed quid de divinis legibus statuendum? An non præter eas leges quibus homines ad civilem duntaxat vitam ducendam instituuntur, quæ in re potiores ha-

3. Rhetor.

Joh. 2. 8.

Prov. 8.

Lib. de diligendo Deo.

Lib. 6. in fin.

Lib. 4. Erhic. cap. 8.

Lib. 2.

P R Æ F A T I O.

bent & duces Philosophos: alia constituta sunt leges quibus docerentur ea quæ ad divinum cultum
 pertinent, & ad æternam beatitudinem promoverentur: Sanè non omnia legibus constarent & re-
 gerentur, nisi Religio sua leges haberet, quibus & veri numinis cultum doceret, & illam sanctita-
 tem tueret. Quare duplicem hominibus legem Deus olim promulgavit, suæque Religionis partem
 præcipuam fecit. Alteram veterem, quæ pene oblivione deletam naturalem, in memoriam homi-
 num, usumq; revocaret; alteram gratiæ, quæ imperfectam veterem perficeret, & vacuam impletet:
 alteram, quæ Iudæi, ut servæ timore; alteram quæ Christiani, in libertatem filiorum vindicari, a-
 more regerentur. Egregie enim Augustinus dixit, facili discrimine utramq; legem distingui, timore
 & amore. Enim vero quod perennitatis argumentum a Iudæis existimatum est legem in lapidibus
 scriptam, ut apud Romanos æreis tabulis ad perpetuitatem leges incidebantur; verius inflexum legis
 veteris rigorem demonstrabat. Vix enim alia durior, rigidiorq; lex esse potuit, quam quæ tot cere-
 moniis eos quibus lata fuerat, baptismatibus, cæterisq; ut docat Apostolus, legis justius onerabat,
 ut importabile jugum dici poterit; & quæ tot victimarum sanguine sancita est, ut pene dixerim,
 quod de Draconis cujusdam legibus Aristoteles dixit, scriptam sanguine videri potuisse. Sed ejusmodi
 lex esse debuerat imposita servis, qui nisi verberibus meliores non sunt. Verum facilior legi veteri
 sanctiorq; lex nova, filius non imposita, sed data successit; quæ scripta in cordibus tota gratiæ & amo-
 re constat, amore regit, amore servatur, & cum ultima sit, omnium absolutissima cui nihil desit,
 præter cæteras, quatuor dotes habet, quæ in humanis legibus ac veteri desiderabantur, quas summâ e-
 loquentiâ Aver explicat, ut D. Thomas advertit. Immaculata est, quod nihil pravum aut jubeat aut
 permittat. Convertens animas, quod nedum externos hominum motus, sed internos etiam, in-
 tuosq; animi sensus regat. Testimoniū fidele, quod nulli errori obnoxia sit. Sapientiam præ-
 stans parvulis, quod ad æternam beatitudinem hominem vocat & promoveat. Hæc legum omnium
 officia & dotes, unde manifestum sit, rerum omnium, nature, hominum, rerum publicarum, ac Religio-
 nis salutem, in legibus constitutam esse. Non putabam (AMICE LECTOR) me tam multa de legi-
 bus præfationis loco dicturum; sed duntaxat volueram parumper in limine re fessere, ne re magis
 impellere, quam ducere in hanc tractationem viderer. Sed nihil eorum præmittere potui, ut probarem
 quod ex Philosopho à me propositum initio fuerat, rerum omnium salutem, in legibus sitam esse, legi-
 bus totius universi ordines constare. Sed hoc saltem commodam reportabo, ut totius tractationis syno-
 psin & partitionem delineaverim. Disputationibus enim quas institui, tractationem omnem ab-
 solvam; & naturam, munera, dotes legum, hoc ordine, in communi, æterna naturalis, huma-
 na, divina, veteris, & novæ explicabo.

1. 2. quest.
 91. art. 4.